

ภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์ เรื่อง “ซานสื่อเออร์อี”

The Image of Modern Chinese Women in Their Thirties Which is Reflected in the TV Drama Called “Nothing But Thirty”

กมลชนก โตสงวน^{1*}

Kamonchanok Tosanguan^{1*}

บทคัดย่อ

ละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานสื่อเออร์อี” 《三十而已》 มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงสาววัยสามสิบจำนวน 3 คน ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ทั้งสามเป็นเพื่อนรักกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันในใจกลางมหานครเซี่ยงไฮ้ “ซานสื่อเออร์อี” เป็นละครที่อยู่ในกระแสนิยม มีเรตติ้งรับชมสูงในปี ค.ศ. 2020 และมีการสะท้อนภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ผู้วิจัยแบ่งตัวละครสตรีในละครโทรทัศน์ดังกล่าว 3 ลักษณะ คือ A. สตรีที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว B. สตรีที่แต่งงานแล้วและไม่มีบุตร C. สตรีที่ไม่แต่งงาน โดย A. สตรีที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว มีภาพลักษณ์ที่สะท้อนจากละครเรื่องนี้ คือ 1) ถูกคาดหวังและมีความกดดันจากตัวเอง ครอบครัว และสังคม สูง 2) นอกจากสามีและลูกแล้ว ก็ยังต้องดูแลพ่อแม่ซึ่งอยู่ในวัยสูงอายุ 3) ยอมเข้าสังคมเพราะเล็งเห็นผลประโยชน์ต่อครอบครัว แต่มีโอกาสถูกหลอกเพราะความไม่รอบคอบ 4) เมื่อสตรีที่มีลูกจะกลับไปทำงานอีกครั้ง มักไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว 5) สตรีที่เก่งรอบด้านอาจทำให้สามีรู้สึกกดดันและหลงผิดนอกใจได้ B. สตรีที่แต่งงานแล้วและไม่มีบุตร มีภาพลักษณ์ที่สะท้อนจากละครเรื่องนี้ คือ 1) ถูกกดดันให้รีบมีลูก 2) หากไม่มีการเติมเต็มความรักให้แก่กันอาจจะทำให้รู้สึกเบื่อในชีวิตคู่ 3) หน้าที่การงานที่มั่นคงของสามีทำให้พ่อตาแม่ยายเข้าข้างลูกเขย 4) การหย่าร้างและความรักที่ฝ่ายหญิงมีอายุมากกว่าฝ่ายชายยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้ใหญ่ตอนปลายและผู้สูงอายุ 5) ผู้หญิงมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นและสามารถแบ่งเบาภาระของเพศชายได้ C. สตรีที่ไม่แต่งงาน มีภาพลักษณ์ที่สะท้อนจากละครเรื่องนี้ คือ 1) สตรีถูกกดดันจากครอบครัวให้รีบหาคู่แต่งงาน 2) การดูตัวยังเป็นวิธีหาคู่ครองแต่งงานที่นิยมในสังคมจีน และสังคมมีบรรทัดฐานต่อคุณสมบัติของเพศชายสูงมาก 3) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องที่ยอมรับได้มากขึ้นในสังคมจีน 4) สตรีที่ใช้ชีวิตในเมืองใหญ่มีการแข่งขันในที่ทำงานค่อนข้างสูง 5) สตรีต้องอยู่อย่างพึ่งพาตนเอง

คำสำคัญ: ซานสื่อเออร์อี สตรีจีนยุคใหม่ วัยสามสิบ ละครโทรทัศน์

¹ นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

* Corresponding Author, E-mail: kamonchanok.tos@ku.th

Abstract

“Nothing But Thirty” 《三十而已》 is a Chinese drama TV series about three best friends woman who lives together in a center of Shanghai cities and all reach their thirties while facing different challenges in their lives. These Chinese TV series hit the highest rated TV show in 2020. As the audience could see the different lifestyles of each new modern Chinese woman who reach their thirties that already shift from the traditional to the present. A researcher has differentiated three categories of Chinese woman, A: a married woman with Children, B: a married woman without children, and C: a single woman. Category A: a married woman with children. The audience could see from this TV series that would be 1) she’s under pressure from herself, her own family, and the elderly in both families, 2) not only her primary duty to take care of her husband and children. She is also expected to take care of elderly parents, 3) she is forced to participate in society due to her family’s business, but it may cause her trouble due to her shortsightedness, 4) woman who already has children will not be fully accepted by her family when she needs to go back to work, 5) intelligent woman who is better than her husband might cause her husband to feel pressure on his shoulder and tend to cheat on his wife. Category B: a married woman without children. The audience could see from this TV series that would be 1) she would be under pressure to quickly conceive a baby, 2) a married couple who does not try to make their lives more enjoyable for each other will become bored with each other, 3) son-in-law who has a great career would receive more credibility from his parents-in-law than their own daughter, 4) Divorced couples and older-aged women with a younger man are unacceptable in elderly social, 5) A married woman without children could be allowed to work in a variety of fields and lighten her husband’s load by working for the family. Category C: a single woman. The audience could see from this TV series that would be 1) she would be under pressure to quickly find a partner and marry, 2) blind dating to find a marriage partner is still popular in China, and male qualifications are held to very high standards in Chinese society, 3) sex before marriage is more acceptable in Chinese society than it was previously, 4) a single lady faces stiff competition for work in a big city, 5) a single lady must rely on herself.

Keywords: Nothing But Thirty Modern Chinese Lady Thirty Years Old Drama TV Series

บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อบันเทิงประเภทหนึ่ง คนนิยมดูเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจและผ่อนคลายความเครียด แต่ในความเป็นจริงแล้วละครยังเป็นสื่อสะท้อนสังคม สามารถสะท้อนความคิด วิถีชีวิต เหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม ละครหลายเรื่องได้รับแรงบันดาลใจหรือดัดแปลงมาจากชีวิตจริง ซึ่งมีคำโบราณกล่าวไว้ว่า “ดูละครย้อนดูตัว” ละครเป็นสื่อสอนใจให้กับคนดู ช่วยสั่งสอนและกล่อมเกลาสังคม ถือเป็นอำนาจอ่อน (Soft power) ที่ให้ผลลัพธ์ได้ดีไม่แพ้การว่ากล่าวสั่งสอนหรือการบังคับ

ละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” 《三十而已》 เป็นละครของประเทศจีนที่ฉายในปี ค.ศ. 2020 เป็นละครที่อยู่ในกระแสนิยม ได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น ยังได้รับการพูดถึงในโลกออนไลน์เป็นอย่างมากจนมีกระแสดังมาถึงต่างประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ชื่อละคร “ซานซือเอ๋อร์อี” นั้น ตั้งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสำนวนจีนที่ว่า “三十而立” หรือ ในช่วงวัยสามสิบต้องสร้างคุณค่าและความมั่นคงให้กับตัวเอง มีที่มาจากคัมภีร์หลุนอี่ว์ บทการว่าราชการ วรรคที่ 4 《论语·为政·第四章》 วัยสามสิบปีเป็นช่วงรอยต่อที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ วัยกลางคนอย่างสมบูรณ์ ละครเรื่องนี้จึงมีความน่าสนใจเพราะมีการสะท้อนภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่ ในช่วงวัยสามสิบ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปจากภาพจำของสตรีจีนโบราณเป็นอย่างมาก และยังนำเสนอสภาพสังคมจีนยุคใหม่ ทำให้ชาวต่างชาติมีความเข้าใจถึงสภาพสังคมจีนที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังมีการสะท้อนปัญหาชีวิตที่แตกต่างกันของกลุ่มคนแต่ละสถานภาพ พร้อมกับการให้ข้อคิดในการใช้ชีวิตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่ในช่วงวัยสามสิบปี โดยใช้ละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” เป็นกรณีศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมประเด็นที่น่าสนใจจากละครเรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” จำนวน 43 ตอน จากเว็บไซต์ doboku.co (独播库) แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ สรุปและอภิปรายผลการวิจัยด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) พร้อมข้อคิดเห็น

สถานภาพของสตรีจีนในอดีต

สังคมจีนเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง (重男轻女) มาตั้งแต่โบราณกาล นิยมยกย่องผู้ชายให้สูงส่ง กดขี่ผู้หญิงให้ต่ำ้อยต่ำ (男尊女卑) ตั้งแต่ 300 ปีก่อนคริสตกาล

เมิ่งจื่อ กล่าวไว้ในบทที่ 26 ของหนังสือเมิ่งจื่อ หลี่โหลวซัง 《孟子·离娄上》(อ้างถึงใน 吕思勉, 2019:34) ว่า ความอกตัญญูสามประการ ไม่มีทายาทสืบทอดถือว่าร้ายแรงที่สุด (不孝有三, 无后为大) ผู้วิจัยเห็นว่า แนวความคิดนี้เป็นการให้ความสำคัญกับเพศชายด้วยสาเหตุหลักสองประการ คือ 1) ความเชื่อจากหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์จ้าวจวน บทเขี่ยนกงปีที่สี่ 《左传·宣公四年》(อ้างถึงใน 吕思勉, 2019:34) ที่กล่าวว่า ผียังคงรอขออาหาร (鬼犹求食) หรือ รอการเซ่นไหว้จากลูกหลาน 2) คติความดีของคนยุคนั้น คือ 2.1 ดูแลบิดามารดา ภรรยาและบุตร พี่ชายน้องชาย (จะเห็นได้ว่าไม่มีมารกล่าวถึงลูกสาว พี่สาวน้องสาว เพราะต้องแต่งงานออกไปเป็นคนตระกูลอื่น) 2.2 ดูแลบุคคลที่แต่งงานเข้ามาเป็นสมาชิกในตระกูล (เช่น พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ ลูกสะใภ้) 2.3 เซ่นไหว้บรรพบุรุษ 2.4 ดูแลรักษากิจการของครอบครัว ห้ามทำลายหรือทำให้สูญหาย ต้องสืบทอดพัฒนาให้ยิ่งใหญ่ และส่งต่อให้ทายาทดูแลกิจการสืบไป ซึ่งทายาทต้องเป็นบุรุษเท่านั้นถึงจะสามารถสืบแซ่สืบสกุล เช่น ไหว้บรรพบุรุษ และสืบทอดกิจการครอบครัวได้ (吕思勉, 2019:35) ในขณะที่สตรีจีนในอดีตถูกมองว่าเป็นเพียงเครื่องมือให้กำเนิดบุตรเท่านั้น

ตัวอย่างการกตขีสตรีจีนในอดีต เห็นได้จากหลักปฏิบัติของสตรีจีนโบราณ คือ “สามคล้อยตามสี่คุณธรรม” (三从四德) แนวคิดนี้มีรากฐานมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว โดย “สามคล้อยตาม” ปรากฏครั้งแรกในคัมภีร์อี้หลี่ บทซังฝู 《仪礼·丧服》 หมายถึง หากยังไม่ออกรเรือนต้องเชื่อฟังบิดา เมื่อออกรเรือนแล้วต้องเชื่อฟังสามี เมื่อสามีเสียชีวิตแล้วต้องเชื่อฟังบุตรชาย ส่วน “สี่คุณธรรม” ปรากฏครั้งแรกในคัมภีร์โจวหลี่ บทเทียนกวน ตอนจิวผิน 《周礼·天官·九嫔》 หมายถึง คุณธรรมของสตรี วาจาของสตรี รูปลักษณ์ของสตรี และการงานของสตรี นอกจากนั้น ในคัมภีร์จวงจื่อของลัทธิเต๋า เล่มความเรียงปิกิกะ บทเจ้อหยัง 《庄子·杂篇·则阳》 ปรากฏความว่า หลังกึ่งนั้นมีภรรยาสามคน อาบน้ำในอ่างเดียวกัน (夫灵公有妻三人, 同盥而浴) แสดงให้เห็นว่า ในอดีตผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนได้เป็นเรื่องปกติ แต่สตรีต้องยึดถือคุณธรรม ซื่อสัตย์ต่อสามี เคารพพ่อ สามี บุตรชาย และเชื่อฟังเพศชายไปตลอดชีวิต

ในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก นักประพันธ์สตรีนามว่า ปานเจา (班昭) ได้กล่าวไว้ในวรรคที่ 2 ของภาจิตหนี่วเจี้ย 《女诫》 หรือภาจิตสอนหญิงว่า “บุรุษยึดความเข้มแข็งเป็นสิ่งมีค่า สตรียึดความอ่อนแอเป็นสิ่งสวยงาม” (男以强为贵, 女以弱为美) และในหนังสือบันทึกคำสอนของขงจื่อ ต้าได้หลี่จี้ บทเป็นมิ่ง 《大戴礼记·本命》 ก็ได้กล่าวถึงเจ็ดเหตุผลที่สามีสามารถขอย่ำภรรยาได้ (七出) คือ ไม่กตัญญูต่อบิดามารดา ไม่มีบุตร คบชู้ผู้ชาย อิจฉาริษยา เป็นโรคร้ายแรง นินทาพูดเพ้อเจ้อ และลักขโมย

ในสมัยราชวงศ์ซ่ง เกิดความนิยมมัดเท้าสตรี เนื่องจากเห็นว่าเป็นความงามแบบบอร์ชออันแอ้น แต่ทำให้สตรีเจ็บปวด พิการ เท้าอาจจะเหม็นเน่า และไม่สามารถเดินได้แบบคนปกติ ต้องใช้ชีวิตอยู่แต่ในบ้าน ถือเป็นการกักกันเสรีภาพสตรีอย่างรุนแรงและค่านิยมนี้ยังสืบเนื่องมาจนถึงสมัยราชวงศ์ชิง

ในสมัยราชวงศ์หมิง นักวรรณกรรมและนักฟุ่กันจินนามว่า เฉินจี้หลู (陈继儒) ได้กล่าวไว้ในหนังสือคำสอนอันต่อจ้งเจ้อเหยียน 《安得长者言》 ว่า “บุรุษมีคุณธรรมถือว่ามีความสามารถ สตรีไร้ความสามารถถือว่าไม่มีคุณธรรม” (男子有德便是才, 女子无才便是德)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและการกตขีสตรีในสังคมจีนได้อย่างชัดเจน

จุดเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมของสตรีจีน

สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดการให้ความสำคัญกับสตรีเพศมากขึ้น โดยมีการกำหนดวันสตรีสากล (International Women's Day) ครั้งแรกที่กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1909 ต่อมา จีนก็ได้ประกาศให้มีการเฉลิมฉลองวันสตรีสากล (三八妇女节) เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1922 ที่เมืองกว่างโจว และส่งผลให้ในปี ค.ศ. 1923 เกิดการเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิสตรีอย่างต่อเนื่อง เช่น ความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงในการเข้ารับการศึกษา การทำงาน เงินเดือน สิทธิในการสืบทอดมรดก สิทธิในการคบหาผู้ใจกันอย่างอิสระ สิทธิในการหย่าร้าง เป็นต้น

ค.ศ. 1912 รัฐบาลชั่วคราวสาธารณรัฐจีนประกาศให้ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นจึงได้มีคำสั่งให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนแห่งหนึ่งเป็นโรงเรียนครูศาสตร์สตรีปักกิ่ง (北京女子师范学校) ต่อมา ใน ค.ศ. 1915 มณฑลหูหนาน เสนอว่า ควรมีการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาสำหรับสตรี ในปี ค.ศ. 1917 จึงมีการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นชั้นอุดมศึกษา รวมถึงมีการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตในสังกัดอีกด้วย และในปี ค.ศ. 1919 กระทรวงศึกษาธิการมีการอนุมัติเปลี่ยนชื่อโรงเรียนอีกครั้ง เป็น สถาบันอุดมศึกษาครูศาสตร์สตรีปักกิ่ง (北京女子高等师范学校) ถือเป็นมหาวิทยาลัยสำหรับสตรีแห่งแรกของประเทศจีน (姜丽静, 2009 ; 读史品生活, 2016)

เหมาเจ๋อตงก็เป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของสตรีเช่นกัน โดยเหมาเจ๋อตงแสดงจุดยืนในการยกระดับความเท่าเทียมกันของชายหญิงด้วยการเรียกสตรีว่า “同志” หรือ “ผู้ร่วมอุดมการณ์” ในปี ค.ศ. 1950 มีการบัญญัติกฎหมายแต่งงานว่า “สามีมีภรรยาได้เพียงคนเดียว สิทธิบุรุษสตรีต้องเท่าเทียมกัน และการแต่งงานต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ” ปี ค.ศ. 1953 บัญญัติกฎหมายการเลือกตั้งว่า “สตรีมีสิทธิในการเลือกตั้งและลงสมัครเลือกตั้งเช่นเดียวกับบุรุษ” และในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960 เหมาเจ๋อตงก็ได้กล่าววลีทองแห่งยุคคือ “สตรีแบกฟ้าไว้ครึ่งหนึ่ง” (妇女能顶半边天) เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้มีคนกล่าวว่า ยุคของเหมาเจ๋อตงคือยุคทองของสตรี (望长城内外, 2020)

ภาพลักษณ์ของนางเอกที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จีน

เจียอู๋หวัง (谢羽翎) (2020:123-125) แบ่งภาพลักษณ์ของนางเอกในละครโทรทัศน์จีนเป็น 3 ยุคสมัย ได้แก่

1. ค.ศ. 1990-2010 ยุคของ “นางเอกราชหญิง”

นิยามของ “นางเอกราชหญิง” คือ มีฐานะยากจนหรือมีชาติกำเนิดที่ไม่ดีนัก แต่มีจิตใจดี มีความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา เข้มแข็งและไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา จุดเริ่มต้นความนิยมของ “นางเอกราชหญิง” เริ่มมาจากละครเรื่อง “องค์หญิงกำมะลอ” 《还珠格格》(1998) นอกจากนั้นยังรวมถึงละครเรื่อง “รักใสใสหัวใจสดว” 《流星花园》(2001) “กงจู๋เสี่ยวเม่ย” 《公主小妹》(2007) และ “อัสคันหลิวชิวอู๋” 《一起看流星雨》(2009) ละครกลุ่มนี้มักมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรักประโลมโลก ขาดการสร้างคุณค่าในตัวตนของสตรี ต่อมาละครกลุ่มนี้จึงได้รับความนิยมลดลง

2. ค.ศ. 2011-2015 ยุคของ “สตรีผู้เป็นใหญ่”

ยุคนี้เริ่มเกิดการต่อต้านความอ่อนแอของ “นางเอกราชหญิง” จึงเกิดลักษณะพิเศษใหม่ของละคร

ได้แก่ 1) นางเอกมีอำนาจยิ่งใหญ่อยู่ในมือ 2) ละครกลุ่มนี้มักเป็นละครย้อนยุคและเพื่อสะท้อนเนื้อหาของละครจึงนิยมใช้ชื่อนางเอกเป็นชื่อของละคร เช่น “เงินहनจ้วน” 《甄嬛传》(2011) “ลู๋จินฉวนฉี” 《陆贞传奇》(2013) “หมี่เยว่จ้วน” 《芈月传》(2015) “ฮวาเซียนกู่” 《花千骨》(2015)

3. ยุคหลังจาก ค.ศ. 2015 ยุคของ “ดอกไม้หลากหลายนานาพันธุ์”

ผู้ชมเริ่มเบื่อละครที่มีเนื้อหาแบบเดิม ๆ ละครในยุคหลังจึงมีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ได้มีนางเอกเพียงประเภทเดียว เชี่ยววิหลังแบ่งนางเอกในยุคนี้นี้เป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

3.1 นางเอกที่มีความแปลกกว่าคนทั่วไป

มักเป็นสตรีที่มีความพิเศษ ฉลาด โดดเด่นผิดจากสตรีอื่น จึงทำให้ได้รับความนิยมจากผู้ชมโดยมากมักเป็นละครที่เน้นความบันเทิง ดูแล้วเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วม แต่มักจะไม่มีความจริงนัก ตัวอย่างของละครที่มีนางเอกประเภทนี้ คือ “ไท่จื่อเฟยเซิงจื่อจี้” 《太子妃升职记》(2015) “เหยียนลี่กงเล่” 《延禧攻略》(2018) “ฉวนซวงจิงเตอะเฉินเฉียนเฉียน” 《传说中的陈芊芊》(2020)

3.2 นางเอกที่เป็นคนธรรมดา

นางเอกในกลุ่มนี้มักเน้นความจริง เป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไป โดยอาจมีลักษณะร่วม เช่น หน้าตาไม่สวยโดดเด่น ขาดความมั่นใจ กลัวการสอบ แต่อดทน ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา เป็นต้น ตัวอย่างละครที่มีนางเอกเป็นคนธรรมดา ได้แก่ กวนจี้วเอ่อร์ (关雎尔) หนึ่งในนางเอกห้าคนของ “ฮวนเล่อซ่ง” 《欢乐颂》(2016) “จี้เห่าเตอะหว่อเหมิน” 《最好的我们》(2016) “เสี่ยวเหมยเห่า” 《小美好》(2017)

3.3 นางเอกที่เป็นหญิงแกร่ง

ละครกลุ่มนี้มักเป็นละครในยุคปัจจุบัน ดำเนินเรื่องในเมืองใหญ่ อาจพบกับอุปสรรคทำให้ชีวิตไม่ราบรื่น แต่ด้วยความช่วยเหลือของครอบครัวหรือเพื่อนทำให้ผ่านมาได้ และจะประสบความสำเร็จในเรื่องการงานหรือความรักในที่สุด ตัวอย่างละครที่มีนางเอกเป็นหญิงแกร่ง ได้แก่ นางเอกคนอื่นๆ ของ “ฮวนเล่อซ่ง” 《欢乐颂》(2016) “โถวถึงเห่า” 《都挺好》(2019) “ซานสื่อเออร์อี” 《三十而已》(2020)

ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของนางเอก

ซูเจียวเยว่ และ เฉินเฉิน (初娇悦 & 陈辰) (2020:114-115) แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของนางเอก ได้แก่

1. นโยบายของประเทศ

ตั้งแต่ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เกิดคำขวัญที่ว่า “ผู้หญิงแบกฟ้าอยู่ครึ่งหนึ่ง” (女人能顶半边天) ในปีค.ศ. 1954 บรรจุสิทธิความเท่าเทียมบุรุษและสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1995 ในพิธีเปิดการประชุมสมัชชาสตรีครั้งที่ 4 มีการประกาศแนวคิดความเท่าเทียมกันของทั้งสองเพศอย่างเป็นทางการ ค.ศ. 2005 มีการแก้ไขข้อบังคับคุ้มครองสิทธิสตรี ค.ศ. 2012 ประกาศให้ความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีเป็นนโยบายพื้นฐานของประเทศ จากนั้นนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้แนวคิดเดิมที่ว่า ผู้ชายสำคัญกว่าผู้หญิง ค่อย ๆ เลือนหายไป และทำให้นฐานะทางสังคมของผู้หญิงสูงขึ้น ความคิดความอ่านของประชาชนเปิดกว้างมากขึ้น

2. สถานะทางสังคมของสตรี

หลังจากเกิดการปฏิรูปและเปิดประเทศในปี ค.ศ. 1978 เศรษฐกิจของประเทศจีนก็พัฒนารุดหน้าอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นการพัฒนาทางความคิดและวัฒนธรรมซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดตะวันตกยังทำให้มุมมองของสังคมจีนที่มีต่อสตรีเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สตรีจีนสามารถออกไปทำงานหรือประกอบอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเอง เลี้ยงดูตนเองได้ จึงทำให้มีสิทธิ เสรีภาพ ความเป็นตัวตนในสังคมมากขึ้น และการเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทำให้สตรีจีนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเปิดโลกกว้างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ปัจจัยทางการตลาด

ข้อมูลทางสถิติแสดงให้เห็นว่า ผู้รับชมภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย หากต้องการกระแสดความนิยม ผู้ผลิตย่อมเลือกที่จะสร้างผลงานที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับชมเพศหญิง ซึ่งนอกจากภาพยนตร์และโทรทัศน์แล้ว ยังเกิดรายการเรียลลิตี้นับพันทั้งแนวใหม่ que แสดงถึงตัวตนของสตรีเพศวัยกลางคนด้วย เช่น “เฉิงเฟิงพั่วลางเตอะเจียเจีย” 《乘风破浪的姐姐》(2020)

ข้อมูลทั่วไปของละคร

ละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานซือเอ๋อร์รี่” มีความหมายว่า “ก็แค่สามสิบ” มีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Nothing But Thirty” สร้างโดยบริษัท Linmon Pictures (上海柠檬影视传媒有限公司) ร่วมกับโครงการสนับสนุนการสร้างผลงานศิลปะวรรณกรรม มูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรมนครเซี่ยงไฮ้ (上海文化发展基金会市重大文艺创作资助项目) กำกับโดย จางเสี่ยวปัว (张晓波) ฉายครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ทางสถานีโทรทัศน์ตงฟางเว่ยซือ (东方卫视) และทางเว็บไซต์ Tencent Video (腾讯视频) ไปพร้อมกัน ละครหนึ่งตอนมีความยาว 45 นาที รวมทั้งหมด 43 ตอน และได้ฉายจบไปแล้วเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2563

“ซานซือเอ๋อร์รี่” เป็นละครโทรทัศน์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นเพื่อนรักกัน วัยสามสิบ 3 คน ได้แก่ กุ้ยยา (顾佳) จงเสี่ยวฉิน (钟晓芹) และหวังมันนี่ (王漫妮) สามสาวต้องใช้ชีวิตอยู่ในมหานครเซี่ยงไฮ้ โดยกุ้ยยาและจงเสี่ยวฉินเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนระดับมหาวิทยาลัย ส่วนหวังมันนี่ทำงานอยู่ในตึกเดียวกันกับจงเสี่ยวฉิน ซึ่งชั้นบนของตึกนั้นเป็นที่พักของกุ้ยยา ต่อมาจงเสี่ยวฉินได้ช่วยแก้ปัญหาในที่ทำงานให้กับหวังมันนี่ ทั้งสามคนจึงได้กลายมาเป็นเพื่อนสนิทกัน

เนื้อเรื่องย่อ

กุ้ยยา รับบทโดย童瑶 เป็นตัวแทนของผู้หญิงแต่งงานและมีลูกแล้วกุ้ยยาเป็นแม่บ้านเต็มตัว มีสามีชื่อ สี่ฮ่วนซาน (许幻山) และลูกชายวัยสี่ขวบชื่อ สี่จื่อเหียน (许子言) กุ้ยยาได้ไปเข้าร่วมแวดวงคุณนายไฮโซเพื่อต้องการฝากลูกชายให้เข้าเรียนในโรงเรียนชื่อดัง ต่อมาบริษัทของสามีก็ได้รับคำสั่งซื้อสินค้าจำนวนมากจากสามีของคุณนายทั้งหลาย ทำให้กุ้ยยาหลงใหลไปในแวดวงคุณนายและหลงผิดไปซื้อกิจการไรชาของคุณนายคนหนึ่ง ซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นธุรกิจที่กำลังจะล้มละลาย ต่อมากุ้ยยาต่อสู้เพื่อทำธุรกิจนี้ให้สำเร็จ แต่เมื่อกุ้ยยาไม่มีเวลาดูแลบ้านดังเดิม สามีจึงหันไปกับพนักงานสาวที่เพิ่งเรียนจบ เมื่อกุ้ยยารู้เรื่องจึงตัดสินใจหย่า แต่สามีไม่ยอม จนเกิดเรื่องโรงงานผลิตพลุของสามีระเบิด สามีถูกจับ

เข้าคุกและยอมหย่ากับกู่จยาในที่สุด ตอนจบกู่จยาจึงพาลูกชายและพ่อของตนไปใช้ชีวิตที่ไต้หวัน จงเสี่ยวฉิน รับบทโดยเหมาเสี่ยวฉง (毛晓彤) เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่แต่งงานแต่ยังไม่มีลูก

จงเสี่ยวฉินเป็นสาวเซี่ยงไฮ้ มีครอบครัวที่อบอุ่น มีพ่อแม่และบ้านอยู่ในเซี่ยงไฮ้ จงเสี่ยวฉินมีสามีชื่อ เฉินอวี่ (陈屿) ทั้งสองแต่งงานกันมาสามปีกว่าแล้ว เฉินอวี่ไม่ต้องการมีลูก แต่งเสี่ยวฉินบังเอิญตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ต่อมาเฉินอวี่ทำใจยอมรับลูกได้และจะพาไปฝากครรภ์ แต่งเสี่ยวฉินแท้งเสียก่อน เรื่องนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทั้งคู่ทะเลาะกันจนนำไปสู่การหย่าร้าง จงเสี่ยวฉินมีหนุ่มรุ่นน้องที่ทำงานมาตามจีบ แต่พบว่ามิชอบว่างระหว่างวัยและนิสัยไม่เข้ากัน ต่อมาเฉินอวี่พยายามทำดีและช่วยแก้ปัญหาในที่ทำงานให้จงเสี่ยวฉิน จนในที่สุดทั้งคู่กลับมาแต่งงานกันใหม่และจงเสี่ยวฉินพบว่าตนตั้งครรภ์อีกครั้ง

หวังมันนี่ รับบทโดยเจียงซูอัน (江疏影) เป็นตัวแทนของผู้หญิงโสด

หวังมันนี่เป็นผู้หญิงต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานเป็นพนักงานขายของร้านแบรนด์เนมในเซี่ยงไฮ้ได้ 8 ปีแล้ว พ่อแม่ของหวังมันนี่อยากให้ลูกสาวกลับบ้านไปดูแลตัวแต่งงาน หวังมันนี่ได้รางวัลจากบริษัทให้ไปลองเรือสำราญที่ยุโรป และได้พบกับ เหลียงเจิ้งเสียน (梁正贤) ซึ่งเป็นนักธุรกิจและมีอิสรภาพทางการเงิน ต่อมาทั้งคู่ได้มีความสัมพันธ์และคบหากัน แต่หลังจากนั้นไม่นานหวังมันนี่พบว่าเหลียงเจิ้งเสียนมีแฟนที่คบกันมานาน 7 ปี จึงเลิกกันไป นอกจากนั้นในที่ทำงานก็มี “เด็กเส้น” มาแย่งตำแหน่งและแย่งลูกค้าจากหวังมันนี่ เมื่อผิดหวังทั้งเรื่องความรักและการงาน หวังมันนี่จึงตัดสินใจกลับบ้านต่างจังหวัด พ่อแม่แนะนำให้ไปดูแลตัวกับหัวหน้าโครงการในหน่วยงานรัฐแห่งหนึ่ง ชื่อ จังจื่อ (张志) ซึ่งจังจื่อเป็นคนดี ตั้งใจทำงานพัฒนาบ้านเกิด และยังช่วยแนะนำงานราชการให้กับหวังมันนี่ แต่หวังมันนี่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตในต่างจังหวัดได้จึงตัดสินใจกลับมาทำงานในเซี่ยงไฮ้อีกครั้ง และนำค่าคอมมิชชั่นที่ได้จากงานใหม่ไปเรียนต่อต่างประเทศ

ภาพลักษณ์ของตัวละครสตรี

กู่จยา: ผู้หญิงวัย 30 ที่แต่งงานและมีลูกแล้ว

1. ถูกคาดหวังและมีความกดดันจากตัวเอง ครอบครัว และสังคม สูง

ผู้หญิงที่แต่งงานและมีลูกแล้วมักจะถูกคาดหวังว่าต้องดูแลบ้าน ดูแลลูก ดูแลสามี และดูแลตัวเองอย่างดีเยี่ยม กู่จยาเป็นแม่บ้านเต็มตัว แม้จะจ้างพี่เลี้ยงอีกคนมาช่วยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ รวมถึงช่วยเหลือลูกชาย แต่การดูแลบ้าน การทำอาหาร และการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว กู่จยาก็ยังคงเป็นผู้ดูแลหลัก นอกจากนั้นงานที่บริษัทสามี กู่จยาก็ต้องช่วยสนับสนุนและวางแผนอย่างเต็มที่ เมื่อสามีมีปัญหาเรื่องลูกค้า การขนส่งสินค้า หรือแม้แต่เกิดปัญหาที่โรงงาน กู่จยาก็ตามไปจัดการแก้ไขให้ทุกอย่าง ด้านการเลี้ยงลูก กู่จยาก็ดูแลลูกชายอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน สุขภาพความเจ็บป่วย หรือเรื่องใหญ่อย่างการเตรียมสอบสัมภาษณ์เข้าโรงเรียนดี ๆ แล้วก็ต้องดูแลตัวเอง ออกกำลังกายทุกวัน เล่นโยคะทุกเช้า เพื่อรักษารูปร่างให้ตัวเองดูดี และเป็นหน้าเป็นตาให้กับสามีเมื่อต้องออกงานพบปะผู้คน

2. นอกจากสามีและลูกแล้ว ก็ยังต้องดูแลพ่อแม่ซึ่งอยู่ในวัยสูงอายุ

กู่จยาเป็นลูกสาวคนเดียว แม่เสียชีวิตไปตั้งแต่กู่จยาอายุ 14 ปี พ่อของกู่จยาอยู่บ้านเดิมเพียงคนเดียว ซึ่งพ่อก็มีอายุมากและมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงนัก กู่จยาอยากดูแลพ่อและพาพ่อกับแม่มาอยู่บ้านใหม่ร่วมกับลูกชาย

และสามี แต่พ่อไม่ยอมมาอยู่ด้วยเพราะกลัวจะรบกวนชีวิตครอบครัวของลูกสาว ในที่สุดก๊วยยาก็เสนอให้พ่อไปอยู่บ้านพักคนชรา แม้ในตอนแรกพ่อจะไม่ยอมเพราะเสียต๋ายเงิน แต่ในที่สุดก๊วยยาก็เกลี้ยกล่อมสำเร็จ และแะไปเยี่ยมไปหา ซื่อของไปฝากพ่อบ่อย ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ละครกำลังนำเสนอแง่มุมใหม่ที่ว่า การส่งพ่อแม่ไปอยู่บ้านพักคนชราไม่ใช่เรื่องอกตัญญู และมีความปลอดภัยมากกว่าให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพร่างกาย ไม่แข็งแรงนกออยู่บ้านเพียงคนเดียว

3. เข้าสังคมเพราะเล็งเห็นผลประโยชน์ต่อครอบครัว แต่มีโอกาสถูกหลอกเพราะความไม่รอบคอบ ก๊วยยาไม่ใช่ผู้หญิงฟุ่มเฟือย แต่ก๊วยยาดัดจริตใจซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมยี่ห้อแอร์เมส (Hermès) โดยมองว่าเป็นการลงทุน เพื่อเป็นใบเบิกทางในการเข้าวงการคุณนายไฮโซ ก๊วยยามีจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่า ตนเล็งเห็นผลประโยชน์จากวงการนี้และมาเข้าร่วมเพื่อหาผลประโยชน์นั้น ไม่ใช่ใช้เงินซื้อของฟุ่มเฟือย อดความหรูหราอย่างไรสาระ

แต่ก๊วยยาก็หลงผิดจากเส้นทางลัด รักในความสบายและการใช้เส้นสาย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อประโยชน์ของครอบครัว ลูกชายได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีมีชื่อเสียง บริษัทของสามีได้รับคำสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก มีเงินมาหมุนเวียนในบริษัทและใช้จ่ายในบ้าน ก๊วยยาอยากได้เงินมากขึ้นอีกจึงตัดสินใจซื้อกิจการขาดจากคุณนายหลี่ แต่กลายเป็นตัดสินใจผิด เพราะก๊วยยาไม่ละเอียดรอบคอบพอ หลงไปกับความน่าเชื่อถือและความร่ำรวยของคุณนายหลี่ ทำให้พลาดไปซื้อกิจการขาที่มีปัญหามากมายและใกล้จะล้มละลาย ละครได้สอนในเรื่องความรอบคอบและระมัดระวัง อย่าเชื่อใจคนโดยง่าย เพราะเห็นแก่ความรวยของเขา รวมถึงการได้อะไรมาง่าย ๆ สบาย ๆ นั้นไม่มีอยู่จริง

4. เมื่อสตรีที่มีลูกจะกลับไปทำงานอีกครั้ง มักไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว

ในวันที่ก๊วยยาต้องการจะทำธุรกิจไร่ชาอย่างเต็มตัวจึงคิดหาพี่เลี้ยงเด็กเพื่อมาดูแลลูก แต่กลับไม่ได้รับการสนับสนุนจากสามี โดยสามีคัดค้านและมองว่า เรื่องที่จะจ้างพี่เลี้ยงมาทำ ก๊วยยาซึ่งเป็นแม่ทำเองไม่ได้หรือ ทำไมถึงจะทิ้งลูกออกไปทำงานข้างนอก (ตอนที่ 17) ก๊วยยามองว่านี่คือการผูกมัดทางเพศ (性别绑架) ทำไมคนเป็นพ่อไม่ต้องทุ่มเทดูแลลูกบ้าง ตนซึ่งเป็นแม่ต้องเสียสละอยู่เพียงฝ่ายเดียว และทะเลาะกันแม้แต่พ่อแท้ ๆ ของก๊วยยา เมื่อรู้ว่าลูกสาวจะกลับไปทำธุรกิจอีกครั้งก็แสดงความกังวลและเป็นห่วงว่า ก๊วยยาจะไม่มีเวลาดูแลบ้านและครอบครัวให้ดีเหมือนเดิม (ตอนที่ 25 และตอนที่ 32) จุดนี้แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังต่อผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว คือ ดูแลครอบครัว ดูแลสามีและลูกให้ดี สังคมยังหวังให้ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง เป็นฝ่ายต้องเสียสละหน้าที่การงาน งานไม่สำคัญสำหรับผู้หญิง ให้เป็นเรื่องของผู้ชาย แม้ในความเป็นจริงก๊วยยาจะเป็นผู้สนับสนุนและแบ่งเบาภาระจากสามีในเกือบทุกเรื่องก็ตาม

5. สตรีที่เก่งรอบด้านอาจทำให้สามีรู้สึกกดดันและหลงผิดนอกใจได้

ในวันที่ก๊วยยาอยู่กับธุรกิจ ไม่มีเวลาใส่ใจครอบครัวมากเท่าเดิม สามีกลับเพลิดเพลินไปกับหญิงสาววัยใส อายุน้อย ดูไร้เล่ห์เหลี่ยมไร้ประสบการณ์ แต่ที่จริงแล้วกลับเป็นคนเจ้าเล่ห์และมีมารยา ต้องการแย่งชิงส่วนชานไปจากก๊วยยา ละครนำเสนอในมุมที่ว่า ผู้ชายย่อมอยากเป็นที่ชื่นชม เป็นที่ยกย่อง เป็นคนเก่งในสายตาผู้หญิง ก๊วยยาซึ่งเป็นผู้หญิงเก่งรอบด้าน สามารถทำได้ทุกอย่าง กลับทำให้สามีรู้สึกกดดันและหลงผิดไป ซึ่งในตอนท้ายของละครก็แสดงให้เห็นว่า สามีต้องรับผลของการกระทำของตัวเอง โดยเฉพาะเรื่อง

โรงงานพลุระเบิดเพราะไม่ฟังคำทัดทานของภรรยา แต่หลงไปกับการมของหญิงสาว จนลูกหลานไปถึงชั้นหย่าร้าง เพราะกู้ยืมไม่สามารถทนอยู่กับสามีที่นอกใจได้ (ตอนที่ 42 และตอนที่ 43) ภรรยาที่ดีตามค่านิยมของสังคมจีนจะถูกคาดหวังให้ดูแลบ้าน ดูแลครอบครัว ลูก และสามี แม้ครอบครัวจะอบอุ่นและสมบูรณ์แบบมากแค่ไหน แต่บนโลกใบนี้ก็เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นได้เสมอ ผู้หญิงควรจะมีรายได้หรือมีเงินเก็บเป็นของตัวเอง มีความเด็ดขาดพอที่จะก้าวออกมาจากชีวิตครอบครัวที่ไม่เป็นสุข และมีความกล้าหาญที่จะต่อสู้และพึ่งพาตนเองให้ได้

จิงเสี่ยวฉิน: ผู้หญิงวัย 30 ที่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีลูก

1. ถูกกดดันให้รับมีลูก

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและยังไม่มีลูกมักจะถูกครอบครัวรวมถึงคนรอบข้างกดดันให้มีลูก ด้วยข้ออ้างว่าหญิงตั้งครรภ์ตอนอายุมากมีความเสี่ยงสูงและเป็นอันตราย รวมถึงข้ออ้างอื่น ๆ เช่น ป่วยตายายอยากอุ้มหลาน แม้ว่าบางครั้งคู่สามีภรรยาเองจะยังไม่ต้องการมีลูก เพราะความกดดันทางเศรษฐกิจการเงินของครอบครัว เช่น เงินอ้าว สามีของจิงเสี่ยวฉิน (ตอนที่ 2)

2. หากไม่มีการเติมเต็มความรักให้แก่กันอาจจะทำให้รู้สึกเบื่อในชีวิตคู่

การใช้ชีวิตคู่ร่วมกันนาน ๆ โดยไม่มีการพยายามเติมเต็มความรักให้แก่กัน อาจทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรู้สึกเบื่อ ซึ่งคนรอบข้างมักจะไม่ให้ความสนใจมากนัก คู่ครองอีกฝ่ายอาจมองข้ามความรู้สึกไปเพราะเคยชินกับการที่มีคนอยู่ด้วย ส่วนฝ่ายผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ก็มองว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่งงานเพื่อใช้ชีวิตอยู่ไปอย่างเรียบง่าย (结婚就是过日子) และในสมัยก่อนก็ไม่ได้มีการสร้างบรรยากาศโรแมนติกหรือซื้อของขวัญเซอร์ไพรส์กันอยู่แล้ว แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สภาพสังคมปัจจุบันผู้หญิงไม่ได้อยู่แต่ในบ้านและต้องพึ่งพาผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว การที่ฝ่ายหญิงรู้สึกเบื่ออาจนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ และทะเลาะกัน ส่งผลให้เกิดการหย่าร้างตามมา

3. หน้าที่การงานที่มั่นคงของสามีทำให้พ่อตาแม่ยายเข้าข้างลูกเขย

หน้าที่การงานที่มั่นคงของสามีทำให้พ่อแม่ฝ่ายหญิงยอมรับและเข้าข้างฝ่ายสามี เช่น พ่อแม่ของจิงเสี่ยวฉินรักลูกเขยมาก เพราะเงินอ้าวทำงานในสถานีโทรทัศน์ แม้ว่าจะย้ายตำแหน่งจากฝ่ายบรรณาธิการมาเป็นผู้สื่อข่าว แต่พ่อแม่ก็ยังรู้สึกว่างานในสถานีโทรทัศน์เป็นงานที่มั่นคง มีหน้ามีตา เพื่อนบ้านให้ความเคารพยกย่องเรียกลูกเขยว่า เงินเหล่าซือ (ตอนที่ 21 และ 37) แม้แต่ตอนรู้ข่าวว่าหย่ากันก็มองว่าเป็นความผิดของลูกสาวที่ไม่เป็นผู้ใหญ่ ทำงานบ้านไม่เป็น ดูแลสามีไม่ได้ รวมถึงการแท้งลูก (ตอนที่ 28)

4. การหย่าร้างและความรักที่ฝ่ายหญิงมีอายุมากกว่าฝ่ายชายยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้ใหญ่ตอนปลายและผู้สูงอายุ

ในละครเรื่องนี้ ประเด็นเรื่องการหย่าร้าง รวมถึงความรักที่เกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงที่มีอายุมากกว่ากับผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่า (姐弟恋) ยังไม่ได้รับการยอมรับจากรุ่นพ่อแม่ แต่ในชีวิตจริง สังคมจีนก็เริ่มเปิดใจยอมรับมากขึ้น จากการนำเสนอข่าวดาราหญิง เช่น จงลี่ (钟丽缇) และ อีเหนิงจิ่ง (伊能静) ที่มักจะเคยผ่านการหย่าร้างและมีบุตรมาก่อนแล้ว แต่ภายหลังต่างก็มีความรักและได้แต่งงานกับดาราหนุ่มที่อายุน้อยกว่า ส่วนในละครจะนำเสนอในมุมมองที่ว่า คนวัยผู้ใหญ่ตอนต้นถึงตอนกลาง สามารถยอมรับ

ผู้หญิงที่หย่าร้างได้ เช่น จงเสี่ยวหยิง (钟晓阳) ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นสามารถยอมรับจงเสี่ยวฉินที่ผ่านการหย่าร้างและแท้งบุตรมาก่อน และเข้าไปจีบอย่างจริงจังโดยไม่สนใจอดีต แม้ในภายหลังจะพบว่า มีนิสัยใจคอที่แตกต่างกันและมีช่องว่างระหว่างวัยจนไม่สามารถคบกันได้ก็ตาม ซึ่งผู้วิจัยมองว่า ละครได้มีส่วนช่วยกล่อมเกลาสังคมให้ยอมรับผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างมากขึ้น

5. ผู้หญิงมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นและสามารถแบ่งเบาภาระของเพศชายได้

ในตอนท้ายของเรื่อง จงเสี่ยวฉินประสบความสำเร็จจากการเขียนนิยายออนไลน์ และตัดสินใจลาออกจากงานประจำ แสดงให้เห็นถึงทางเลือกของอาชีพในปัจจุบันที่มากขึ้น คนในสมัยนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นพนักงานบริษัทกินเงินเดือนตลอดไป เมื่อจงเสี่ยวฉินได้ค่าลิขสิทธิ์นิยายก็นำเงินก้อนนั้นมาซ่อมแซมบ้าน (ตอนที่ 40) และซื้อบ้านให้กับแม่ของสามีที่ต่างจังหวัด (ตอนที่ 42) ซึ่งละครสะท้อนถึงความเท่าเทียมของเพศหญิงและเพศชายอย่างแท้จริง ผู้หญิงสามารถหาเงินได้เองและประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง เมื่อมีกำลังมากพอก็ควรช่วยเหลือแบ่งเบาภาระในครอบครัว รวมถึงดูแลทางบ้านของฝ่ายชาย โดยไม่ได้ยึดติดภาพลักษณ์เดิม ๆ ว่าผู้หญิงจะต้องรอให้ผู้ชายเลี้ยงและดูแลเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป

หวังมันนี่: ผู้หญิงวัย 30 ที่ยังโสด

1. สตรีถูกกดดันจากครอบครัวให้รับหาคู่แต่งงาน

ผู้หญิงต่างจังหวัดจีนที่ต้องจากบ้านมาทำงานในเมืองใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นปักกิ่งหรือเซี่ยงไฮ้ (北漂、沪漂) มักมีความกดดันสูงทั้งจากตนเองและครอบครัว หากไม่สามารถประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและลงหลักปักฐานได้ด้วยตัวเองก็จะถูกกดดันให้หาแฟนหรือสามีซึ่งเป็นคนท้องถิ่น หรือหาผู้ชายที่มีหน้าที่การงานและฐานะทางการเงินดี หากไม่เช่นนั้นก็จะถูกครอบครัวกดดันให้กลับบ้านต่างจังหวัด เพราะไม่อยากให้ลูกสาว “ล่องลอย” อยู่ตัวคนเดียวในเมืองใหญ่

2. การดูตัวยังเป็นวิธีหาคู่ครองแต่งงานที่นิยมในสังคมจีน และสังคมมีบรรทัดฐานต่อคุณสมบัติของเพศชายสูงมาก

การที่ลูกสาวในวัยทำงานมีแฟนเป็นตัวแทนตนถือเป็นเรื่องสำคัญในครอบครัวมาก (แม่ของหวังมันนี่ ตอนที่ 17) ผู้หญิงโสดมักถูกกดดันจากครอบครัวหรือเพื่อนรอบข้างให้รับหาแฟน โดยส่วนมากมักใช้วิธีการแนะนำจากคนรู้จักหรือการไปดูตัว (相亲) ก็ยังเป็นที่ได้รับความนิยมสูง แม้แต่หวังมันนี่ก็ยอมรับในตอนที่ 29 ว่า “การไปดูตัวก็ไม่ใช่เรื่องน่าอายอะไร” “หลังจากการดูตัว หากทั้งสองฝ่ายยังยอมเจอกันอีก ก็มีจุดประสงค์เพื่อเตรียมตัวแต่งงาน” (จางจื้อ ตอนที่ 31) ส่วนคุณสมบัติของฝ่ายชายนั้น นอกจากจะต้องมีบ้าน มีรถ มีเงินแล้ว ก็ยังต้องมีการศึกษาที่ดีและมีหน้าที่การงานที่มั่นคงอีกด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าคุณสมบัติในการแต่งงานของสังคมจีนนั้นยังให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกที่เหมาะสมเท่าเทียมกันทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เพื่อหน้าตา (面子) ของครอบครัว หรืออย่างน้อยที่สุดก็ต้องสอดคล้องกับประโยคที่ว่า “ผู้ชายมีความสามารถ ผู้หญิงมีความสวยงาม” (郎才女貌) โดยที่ละเลยการศึกษานิสัยใจคอหรือความเคยชินในการใช้ชีวิตว่าเข้ากันได้หรือไม่ ทำให้ผู้หญิงหลายคนที่ไม่เคยมีความรักอย่างอิสระต้องยึดถือเงื่อนไขเหล่านี้ในการหาคู่ครองตามบรรทัดฐานของสังคม สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วาสนา วงศ์สุรวัฒน์ (2562) ที่กล่าวไว้ในงานเปิดตัวหนังสือเกิดใหม่ในกองเพลิงว่า “ในประวัติศาสตร์จีนห้าพัน

กว่าปี ผู้หญิงจีนไม่เคยต้องหาตัวเอง วันหนึ่งมีคนออกมาบอกว่า การคลุมถุงชนเป็นเรื่องไม่ดี เราต้องมีความรักเสรี แล้วผู้หญิงจีนก็ไม่ว่าจะหาตัวเองอย่างไรในยุคที่ไม่มีนิยมประโลมโลก”

เช่นเดียวกับหวังมันนี่ เมื่อได้เจอกับเหลียงเจิ้งเสียนซึ่งเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี มีอิสรภาพทางการเงิน ชื่นชอบการท่องเที่ยว และสามารถประเมินมูลค่าตัวเองให้ได้ ก็หวั่นไหวและคิดไปว่าเป็นรักแท้ เพียงแค่เหลียงเจิ้งเสียนตามมาหาที่เซี่ยงไฮ้ หวังมันนี่ก็มีความสัมพันธ์กับเหลียงเจิ้งเสียนอย่างง่ายดาย แต่ท้ายที่สุด เหลียงเจิ้งเสียนก็เป็นผู้ชายที่มีแฟนอยู่แล้ว และยังมีนิสัยเจ้าชู้ หลอกคบหาหญิงสาวไปเรื่อย ๆ โดยใช้ข้ออ้างว่าตนเป็นคนเชื่อในลัทธิไม่แต่งงาน (不婚主义者)

3. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องที่ยอมรับได้มากขึ้นในสังคม

ละครแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในสังคมจีน ละครไม่ได้มีแนวคิดสั่งสอนการรักษารมจรย์แบบเก่า เช่น หากมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานอาจจะถูกหลอกฟันแล้วทิ้ง อาจจะท้องหรือมีปมในจิตใจ ซึ่งละครไม่ได้ใช้จุดนี้มาสร้างเป็นเรื่องเสียหายให้กับหวังมันนี่ แม้จะตัดสินใจเลิกรากันไป แต่หวังมันนี่ยังสามารถไปดูแลตัวคบหาผู้ชายใหม่ได้โดยไม่มีการถามถึงเรื่องนี้ และท้ายที่สุดหวังมันนี่ก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในรูปแบบของตัวเอง

4. สตรีในเมืองใหญ่มีการแข่งขันในที่ทำงานค่อนข้างสูง

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นในที่ทำงาน ตำแหน่งหัวหน้าย่อมมีเพียงแค่ตำแหน่งเดียว แต่มีพนักงานระดับปฏิบัติการจำนวนมากที่คาดหวังจะได้ขึ้นตำแหน่งเพื่อโอกาสในการทำงานและเงินเดือนที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ซึ่งเป็นสังคมแบบต่างคนต่างอยู่ หลายคนเข้ามาทำงานด้วยความทะเยอทะยาน ดังนั้น จึงเกิดการกลั่นแกล้งใส่ร้ายระหว่างเพื่อนร่วมงานได้ง่าย (ตอนที่ 5) หรือแม้แต่มี “เด็กเส้น” เข้ามายึดครองตำแหน่งที่ตนเองคาดหวังและแย่งลูกค้าไปชิงหน้า (ตอนที่ 16) ซึ่งในส่วนนี้มีความแตกต่างกับสังคมต่างจังหวัด ที่หลายคนรู้จักคุ้นเคยหรือมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งครอบครัวทำให้เกิดการแข่งขันน้อยกว่า

5. สตรีต้องอยู่อย่างพึ่งพาตนเอง

เมื่อผิดหวังทั้งหน้าที่การงานและความรัก หวังมันนี่เลือกที่จะกลับบ้านต่างจังหวัดแต่ก็ไม่สามารถปรับตัวให้คุ้นชินได้ การใช้ชีวิตอย่างอิสระเพียงลำพังมา 8 ปี ในเมืองใหญ่ ทำให้หวังมันนี่รู้สึกที่บ้านไม่ใช่บ้านอีกต่อไป และในที่สุดหวังมันนี่ก็ตัดสินใจกลับมา “ต่อสู้อยู่” ในเมืองใหญ่ด้วยตัวเองอีกครั้งหนึ่ง

ผู้หญิงโสดไม่สามารถฝากความหวังไว้กับผู้ชายได้ ผู้หญิงสมัยใหม่ควรต้องเรียนรู้ที่จะรักตัวเอง พึ่งพาตัวเอง และพัฒนานตนเองหากมีโอกาส เช่นเดียวกับหวังมันนี่ที่เลือกไปเรียนต่อต่างประเทศในตอนจบ โดยไม่ยึดติดกับอายุของตนเองและความกดดันจากครอบครัวและสังคม

สรุป

ละครเรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” เป็นละครที่มีความน่าสนใจ สามารถสะท้อนชีวิตจริงของสตรีวัยสามสิบในเมืองใหญ่ของประเทศไทย มีเค้าโครงเรื่องที่สมจริง ผสมผสานไปด้วยความสนุกสนานน่าติดตาม

ในแบบของละคร และยังสอดแทรกข้อคิดให้กับผู้ชมอีกด้วย

ละครได้นำเสนอภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่ที่มีภาพลักษณ์แตกต่างจากในอดีต คำกล่าวที่ว่า “สตรีไร้ความสามารถถือว่ามีคุณธรรม” อาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันอีกต่อไป โดยสตรีจีนวัยสามสิบที่ปรากฏในละครเรื่องนี้มีสถานะแตกต่างกัน คือ สตรีที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว สตรีที่แต่งงานแต่ยังไม่มีบุตร สตรีที่ยังโสด ทุกคนต่างก็ต้องการความสามารถและมีความกดดัน ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการทำงาน ความสามารถในการดูแลครอบครัว ความกดดันที่เกิดขึ้นจากตัวเอง ความกดดันที่เกิดขึ้นจากความคาดหวังของครอบครัว หรือความกดดันจากบรรทัดฐานของสังคม

ละครยังได้ให้แง่คิดแก่สตรีในแต่ละสถานภาพ เช่น สตรีที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว ควรมีเงินเก็บหรือรายได้เป็นของตนเอง หากชีวิตครอบครัวไม่เป็นสุข ควรมีความกล้าหาญที่จะออกมาเพื่อพึ่งพาและเลี้ยงดูตนเอง สตรีที่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตร ก็สามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง สามารถช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินในบ้าน โดยไม่คาดหวังให้สามีเป็นผู้หาเงินเลี้ยงดูฝ่ายเดียวดังในอดีต สตรีที่ยังโสด ควรรักและหาโอกาสพัฒนาตนเอง โดยไม่ยึดติดกับอายุหรือความคาดหวังของครอบครัวและสังคมให้รีบหาสามีแต่งงาน

ทุกคนมีช่วงเวลาที่ยากลำบากได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นก๊วยเจ๋งที่หลงใหลไปกับแวตววงคุณนายไฮโซและถูกหลอกให้ซื้อกิจการไร้อาชีพหวังมันนี่ที่หลงใหลไปในความร่ำรวยของเหลียงเจิ้งเสียนจนกลายเป็นมือที่สามโดยไม่รู้ตัว จงเสี่ยวฉินหลงใหลกับความเพ้อฝันโรแมนติกจนทำให้หย่ากับสามี หรือแม้แต่ตัวละครชายในเรื่องต่างก็มีมุมที่ยากลำบากด้วยกันทั้งนั้น แต่ท้ายที่สุด ตัวละครทุกตัวต่างก็เรียนรู้ในความผิดพลาดของตัวเองและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขหาทางออกใหม่ให้กับชีวิตจนสามารถประสบความสำเร็จในแนวทางของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

吕思勉. (2019). 中国通史. 第10次印刷. 北京: 群言出版社, 34-35.

姜丽静. (2009). 从边缘到中心: 重新解读北京女子高等师范学校. 高等教育研究, 29(30), 80-86.

初娇悦、陈辰. (2020). 近二十年中国影视剧中女性形象转变及其社会. 明日风尚, 15(21), 114-115.

谢羽翎. (2020). 21世纪以来大众文化视角下国产电视剧女主角类型的演变. 西部广播电视, 41(19), 123-125.

孔子. (n.d.). 论语. Retrieved January 14, 2021, from https://www.thn21.com/wen/famous/18625_2.html

仪礼. (n.d.). 仪礼•丧服. Retrieved January 14, 2021, from <http://book.sbkk8.com/gudai/yili/111464.html>

- 周公. (n.d.). 周礼•天官•九嫔. Retrieved January 14, 2021, from <http://www.shuzhai.org/gushi/zhoul/8455.html>
- 庄子. (n.d.). 庄子•杂篇•泽阳. Retrieved January 14, 2021, from <https://ctext.org/zhuangzi/ze-yang/zhs>
- 班昭. (n.d.). 女诫. Retrieved January 14, 2021, from <http://wyw.5156edu.com/html/z1376m1027j2493.html>
- 戴圣. (西汉). 大戴礼记•本命. Retrieved January 14, 2021, from <https://ctext.org/da-dai-li/ji/ben-ming/zhs>
- 陈继儒. (明). 安得长者言. Retrieved January 14, 2021, from <http://www.guoxue123.com/biji/ming/0000/086.htm>
- 读史品生活. (2016). 在“男女授受不亲”的中国，男女同校如何实现？. Retrieved January 14, 2021, from <https://m.sohu.com/n/474185767/>
- 望长城内外. (2020). 不得不承认：毛泽东时代是中国妇女解放的黄金时代. Retrieved October 18, 2020, from <http://www.hongqi.tv/hongfuhui/fulian/2019-03-08/14403.html>
- 独播库. (2020). 三十而已. Retrieved October 10-25, 2020, from <https://u.duboku.fun/vodplay/1510-1-1.html>
- Wasana Wongsurawat. (2019). Reborn in fire book launch event. Retrieved October 30, 2020, from <https://www.youtube.com/watch?v=LUSHd1abyMM>